

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Я.В. Левченко

Сучасна молодь в ХХІ столітті стикається не тільки з бурхливим розвитком науки й техніки, а й з негативними наслідками науково-технічного прогресу, з демографічним вибухом, з забрудненням довкілля, з накопиченням великих об'ємів відходів діяльності людини при одночасному виснаженні майже всіх видів природних ресурсів.

Шлях до екологічної культури лежить через ефективну екологічну освіту, яка у 3-му тисячолітті стала складовою гармонійного розвитку особистості.

20 грудня 2001 року Міністерством освіти і науки України була затверджена "Концепція екологічної освіти", яка включає процеси навчання, виховання, розвиток особистості і спрямована на формування екологічної культури, як складової системи національного і громадського виховання.

В роботі школи з екологічних питань використовується поєднання традиційних методів з інноваційними, і проводяться по 4 напрямкам:

1. Навчальна робота: уроки, конкурси, гуртки, факультативи;

2. Виховна робота: свята, екскурсії, бесіди, робота екологічної дружини;

3. Практична діяльність: участь у Всеукраїнських, міських та шкільних акціях, трудові десанти;

4. Наукова робота на екологічній стежині.

Екологічна освіта в ЗОШ №26 складається з:

I. Безпосередній навчальний процес:

1.1 Уроки з екології;

1.2 Участь у Всеукраїнських природничих інтерактивних конкурсах;

1.3 Екологічний гурток;

1.4 Факультативи;

II. Виховна робота:

1.1 Свята та тижні на екологічну тематику;

1.2 Екскурсії;

1.3 Екологічна дружина;

1.4 Дитяча творчість;

III. Практична діяльність:

1.1 Участь у Всеукраїнських, міських та шкільних акціях;

1.2 Трудові десанти;

1.3 Просвітницька робота (лекції, бесіди, конференції, газети, плакати);

1.4 Наукові проекти, моніторинги, спостереження на екологічних стежинах.

ЗОШ №26 є базовою по впровадженню концепції екологічної освіти і виховання в місті і навіть області. Учні усіх класів (у школі 20 класів і 600 учнів) охоплені системою екологічної освіти, яка має чітку модель і підпорядкування загальній стратегії сучасної освіти особистісно-зорієнтованого навчання.

Дидактичний і методичний вибір засобів для реалізації сучасної концепції екологічної освіти [31] перш за все базується на уроках з екологічним змістом у курсі природознавства (5-6 кл.), лінійних курсах біології (7-9 кл.) і узагальнюючому курсі біології (10-11 кл.). Але нажалює у цих курсах екологічні знання включені епізодично.

Екологічна освіта, як цілісне культурологічне явище, що включає процеси навчання, виховання, розвитку особистості і метою якої повинно стати підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості мислення, культури, моралі, етики. Тому потрібно більш чітко підійти до усвідомлення і реалізації змісту і структури формальної і неформальної екологічної освіти, роль і місце середньої школи в цьому процесі.

Екологічна освіта: формальна (дошкільна, загальна середня екологічна освіта, середня професійна екологічна освіта, вища екологічна освіта, післядипломна екологічна освіта) і неформальна.

Неформальна екологічна освіта та виховання населення за допомогою засобів масової інформації, екологічних фестивалів, олімпіад, конкурсів, науково-популярних лекцій, за допомогою суспільних об'єднань населення (товариств, партій, народних університетів), за допомогою закладів культури, туристично-краєзнавчих організацій. Аналізуючи цей перелік, можна побачити, що середня школа може відігравати в цьому величезну роль. Провдивість, обгрунтованість, цілеспрямованість екологічних програм впливає на рівень екологічних переконань учнів, визначає їх активну життєву позицію в сфері охорони природи і раціональне використання природних ресурсів. Високий рівень компетентності учнів середньої школи переходить у високий рівень їх природоохоронної дієвості.

Але на сучасному етапі неформальна екологічна освіта потребує:

1. Створення програм розвитку і реалізації неформальної екологічної освіти (у тому числі із залученням середньої школи), які б розглядалися і затверджувалися науково-методичною комісією з екології Міносвіти і науки України.

2. Необхідно обов'язково підвищити якість цих програм через залучення фахівців екологів найвищих кваліфікацій і обов'язково рекламного апарату і комерційних структур.